

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Hare Excellentie mevr. drs. S.Th.M. Hermans
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Leeuwarden, 5 februari 2025

Ons kenmerk: WFRL-496079769-
71369
Tel: (058) 292 22 22

Vakgroep: Plannen en Projecten
Watersysteem

Onderwerp: Advies inzake winningsplan Noordwolde

Hare Excellentie,

Op 18 december 2024 ontvingen wij uw verzoek om uiterlijk 14 februari 2025 een advies uit te brengen over het geactualiseerde winningsplan Noordwolde. Hiermee ontvangt u het advies van Wetterskip Fryslân. Ons advies hebben wij afgestemd met de Provincie Fryslân en de gemeente Weststellingwerf. In onze brief beperken wij ons tot de gevolgen van gaswinning op het watersysteem in het beheergebied van Wetterskip Fryslân.

Achtergrond adviesaanvraag

Het geactualiseerde winningsplan Noordwolde heeft specifiek betrekking op het Noordwolde gasvoorkomen. In het geactualiseerde winningsplan wordt voorgesteld de productieduur te verlengen van eind 2025 naar 31 december 2031. Het totale productievolume wordt niet verhoogd. Het betreffende gebied ligt in de hogere zandgronden in het zuidoosten van Fryslân, ook bevindt zich lokaal veen in de ondergrond. Boven het gasvoorkomen ligt een deel van een aangewezen KRW-oppervlaktewaterlichaam, namelijk de Noordwoldervaart. Ten zuidoosten van het voorkomen ligt Natura2000-gebied Drents Friese Wold en Leggelderveld.

Advies Wetterskip Fryslân

Wetterskip Fryslân is tegen iedere vorm van delfstoffenwinning in ons beheergebied die tot versnelde daling van de bodem leidt. Redenen hiervoor zijn dat bodemdaling door delfstoffenwinning onomkeerbaar en deels onherstelbaar is en zorgt voor het compliceren van het waterbeheer. Wij adviseren dan ook negatief over het voorliggende winningsplan en vragen u geen instemming te verlenen voor de verlenging van de winning uit het Noordwolde gasvoorkomen.

Wij weten dat u ondanks een negatief advies toch kunt besluiten om in te stemmen met de gevraagde verlenging van de gaswinning. In dat geval stellen we voor om in het instemmingsbesluit de volgende voorschriften op te nemen en het winningsplan op bepaalde punten door Vermilion aan te vullen dan wel te verduidelijken.

Onduidelijkheden en onjuistheden in het winningsplan

Wij vinden dat het winningsplan op deze punten duidelijkheid moet verschaffen voordat tot instemming overgegaan kan worden.

- In het geactualiseerde winningsplan is de geschatte maximale bodemdaling minder dan 1 centimeter. Dit is ook uitgangspunt geweest bij de beoordeling van de effecten. We wijzen erop dat volgens het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) de maximaal geschatte 1 centimeter geen realistische bovengrens is. SodM acht de maximale 2 centimeter in het voorgaande winningsplan wel realistisch. We benadrukken echter dat Vermilion moet winnen conform het geldende winningsplan. Komt Vermilion later boven de 1 centimeter waarvoor zij nu instemming vraagt, dan zal zij toch de activiteiten moeten staken en opnieuw een geactualiseerd winningsplan moeten indienen.
- In het winningsplan (paragraaf 5.6) staat dat Vermilion tot ten minste december 2031 gas wil produceren uit het Noordwolde gasvoorkomen. Dit klinkt vrijblijvend. Het winningsplan moet een duidelijke einddatum bevatten.
- Het huidige winningsplan loopt tot 2025. In het advies van TNO-AGE staat dat er volgens het vigerende winningsplan tot en met eind 2025 gas gewonnen mag worden uit het Noordwolde gasvoorkomen. Dit is ons inziens onjuist.
- Paragraaf 6.1.3: bovenaan pagina 29 wordt gesproken over 'handhaven van het grondwaterpeil'. Het waterschap kan de waterpeilen in het oppervlaktewater handhaven, maar heeft slechts indirect invloed op het grondwaterpeil. We hebben dan ook geen grondwaterpeilbeleid. Waarschijnlijk wordt hier 'handhaven van het oppervlaktewaterpeil' bedoeld.
- Paragraaf 6.1.3: er wordt verwezen naar de Klimateffectatlas waarin een hoog en een laag scenario voor bodemdaling beschreven zijn. In het winningsplan wordt vervolgens alleen het hoogste scenario voor autonome bodemdaling aangehaald. Het wordt uit het winningsplan niet duidelijk waarom het lage scenario's buiten beschouwing is gelaten. Het zou realistischer zijn als er in het winningsplan een bandbreedte voor autonome bodemdaling wordt beschreven tussen het lage en het hoge scenario.

Alle schade claimen

In het winningsplan (paragraaf 6.6.2) wordt gesteld dat het waterschap in het algemeen een grens van 5 centimeter hanteert. Bij bodemdaling tot 5 centimeter zou geen compensatie voor het watersysteem noodzakelijk zijn, tenzij de veiligheid in het geding is. Wij hanteren deze ondergrens niet langer omdat wij van mening zijn dat elke centimeter bodemdaling het waterbeheer complexer maakt, zorgt voor een verminderde drooglegging en afname van de waterberging. Zie ook het volgende punt. Wij zijn van mening dat dit onderdeel dient te zijn van het instemmingsbesluit.

Mogelijke maatregelen vooraf definiëren

De toekomstige gaswinning vanuit het Noordwolde gasvoorkomen zorgt volgens Vermilion voor een bodemdaling van minder dan 1 centimeter, cumulatief (met gaswinning uit het verleden en uit andere velden in de omgeving) is er sprake van een bodemdaling door gaswinning van 4 centimeter op het diepste punt binnen het beïnvloedingsgebied van de winning uit het Noordwolde gasvoorkomen.

Zoals ook is aangegeven in bijlage 17 van het winningsplan (*Effectbeoordeling bodemdaling op water en natuur als gevolg van toekomstige gaswinning uit Noordwolde gasvoorkomen*) zorgt bodemdaling bij gelijkblijvende waterstanden ten opzichte van NAP (een uitgangspunt van Wetterskip Fryslân) voor een afname van de drooglegging en afname van de beschikbare waterberging in de bodem en in het oppervlaktewater. Afname van de drooglegging kan leiden tot een afname van de doelrealisatie. Afname van de waterberging kan wateroverlast tot gevolg hebben.

Wij maken ons zorgen over de voorgestelde werkwijze. Zowel in de beoordeling van het effect op de landbouw als op de waterberging staat dat het voorstel is om gedurende de bodemdaling te monitoren of er problemen ontstaan en zo ja, te bepalen welke maatregelen doeltreffend zijn. Wanneer hier in het instemmingsbesluit geen voorschrift voor wordt opgenomen, voorzien we dat de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen wordt afgewenteld op het waterschap. Bovendien: wanneer blijkt dat maatregelen niet mogelijk zijn, wordt dit een probleem van het waterschap. Zoals ook te lezen in de laatste pagina van de effectbeoordeling is het realiseren van nieuwe waterberging een ingrijpende maatregel. Het is ons inziens niet terecht wanneer de verantwoordelijkheid hiervoor wordt afgewenteld op het waterschap (en daarmee van privaat naar publiek).

Wij zijn van daarom van mening dat er voorafgaand aan de instemming met de verlenging van de gaswinning een reële inschatting moet worden gemaakt van de problemen die ontstaan met betrekking tot doelrealisatie en waterberging en dat er in samenspraak met het waterschap moet worden gekeken welke maatregelen mogelijk zijn om deze problemen op te lossen dan wel te compenseren. Daarbij moet worden gekeken naar de cumulatieve effecten van de verschillende winningen en de effecten van autonome maaiveld daling, zoals ook beschreven onder punt 4 in het advies van TNO-AGE. Pas wanneer hierover overeenstemming is zou tot verlenging van de winning overgegaan kunnen worden.

We wijzen er nog op dat deze problemen en de mogelijke maatregelen moeten worden omschreven in het geactualiseerde winningsplan, wil dit winningsplan voldoen aan artikel 24, eerste lid, onder r en s, van het Mijnbouwbesluit.

Op voorhand vergoeding vaststellen

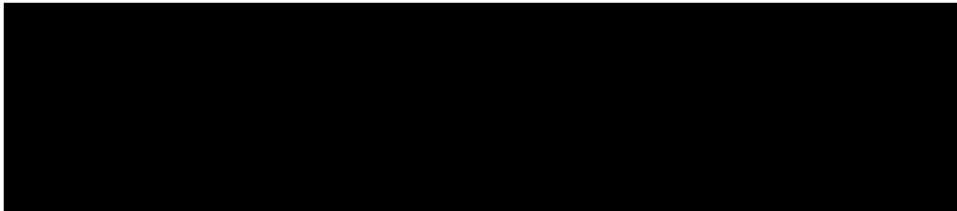
Omwille van doelmatigheid kan het goed zijn om het herstel aan het watersysteem in het gebied op voorhand af te kopen. Een indicatief verlies aan berging kan worden berekend. Bergingsverlies kan via extra wateroppervlak worden gecompenseerd. De afname van doelrealisatie (landopbrengst) kan niet worden gecompenseerd met watersysteemmaatregelen, hier kan nadeelcompensatie aan de orde zijn.

Een maatschappelijke plus voor het gebied

Wij stellen voor om een maatschappelijke plus mogelijk te maken waardoor gaswinning het gebied niet alleen benadeelt, maar ook ten goede komt. Wij weten dat de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet voor nieuwe gaswinningen een "plus voor het gebied" beoogt, vanaf het moment van ingaan

van de vernieuwde wet. Dat is een mooie ontwikkeling, maar in Fryslân is er sprake van veel bestaande gaswinningen, waarvoor de vernieuwde wet dan mogelijk niet geldt. Dan is de nieuwe wet "mosterd na de maaltijd". Wij wijzen de minister er op dat actualisatie van een winningsplan ons inziens ook behoort tot de categorie "nieuwe winningen", waarvoor een maatschappelijke plus zou moeten gelden. We denken als waterschap bijvoorbeeld aan een vorm waarbij de energietransitie in de streek wordt gestimuleerd en collectief een vorm van "energiearmoede" wordt voorkomen.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?